

Ett framtidssäkrat skydd för civilbefolkningen

Fastighetsägarnas förslag för en ny nationell
strategi för Sveriges skyddsrum

Hur kan beredskapen stärkas för civilbefolkningen?

Det förändrade säkerhetsläget kräver en starkare krisberedskap. Erfarenheter från kriget i Ukraina visar tydligt på behovet av ett sammanhållet civilt skydd vid väpnat angrepp. Skyddsrum är en central del i Sveriges civila beredskap och det finns en lag som reglerar dem. Sverige har omkring 64 000 skyddsrum med plats för sju miljoner människor men många är omoderna och riskerar att inte fungera när de behövs som mest.

Staten behöver ta ett större ansvar

Tre av fyra skyddsrum i Sverige är mer än 50 år gamla. Utöver att många skyddsrum har passerat sin tekniska livslängd är de också dimensionerade för en äldre hotbild. I ett säkerhetspolitiskt läge som präglas av snabba förändringar och nya angreppssätt krävs ett modernare synsätt och en anpassning till dagens och framtidens krav. Sverige behöver rusta sig för framtidens krig. Det innebär att skyddsrummen måste uppfylla andra krav på skyddsförmåga och teknisk standard än vad de en gång byggdes för. Förutom ett ökat behov av underhåll behöver skyddsrummen förbättras med ny utrustning.

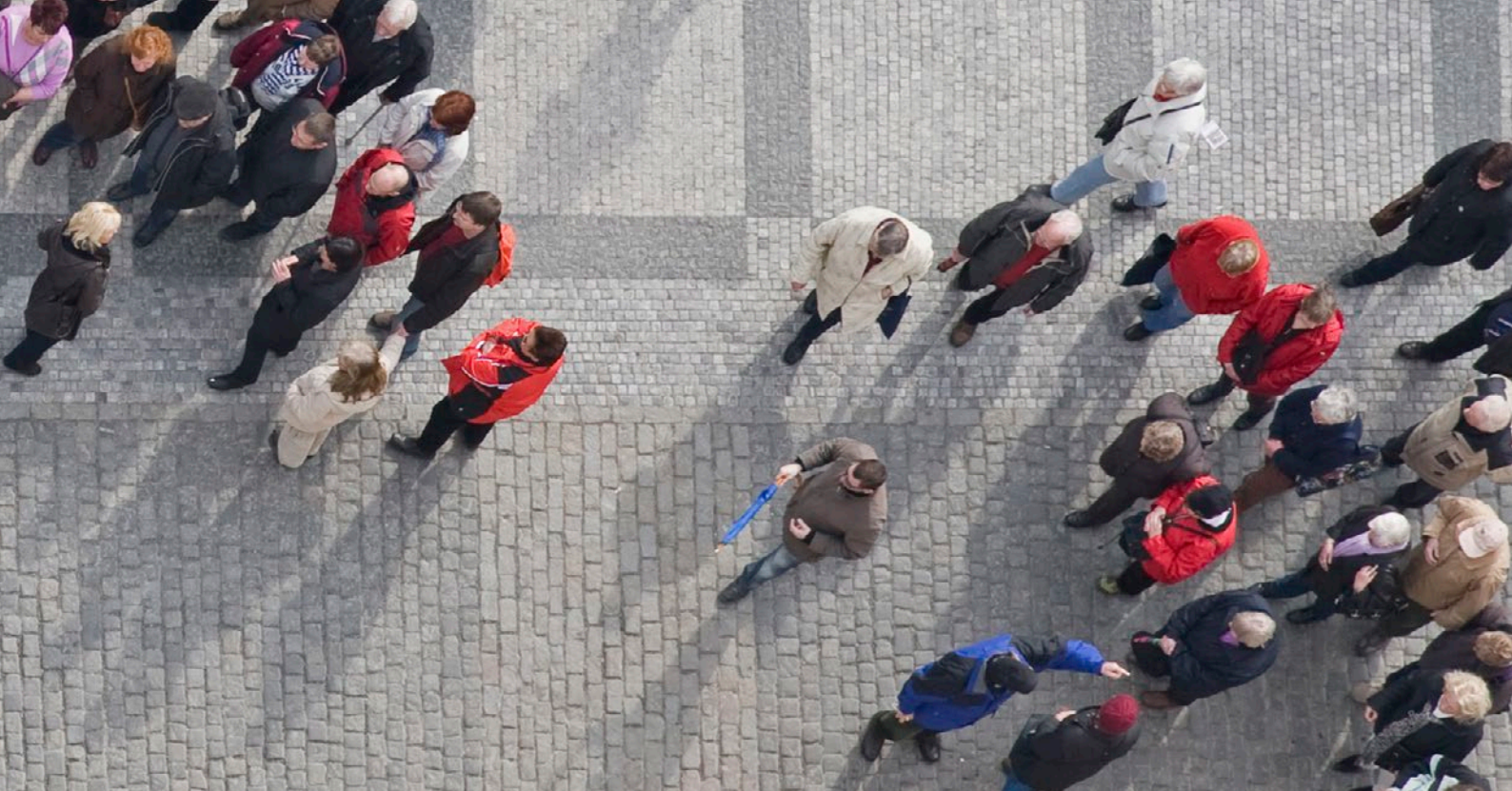
En överskådlig ersättningsmodell behövs

Det finns idag runt 100 så kallade specialskyddsrum, resterande del utgörs av så kallade normalskyddsrum. Fastighetsägare bär idag ett stort ansvar för att underhålla normalskyddsrummen. Den ersättning som fastighetsägaren

har rätt till för sina kostnader är oöverskådlig och föråldrad. Staten tar ett helhetsansvar för specialskyddsrummen. Men för de vanligaste normalskyddsrummen, som återfinns i bostadsområden och i anslutning till arbetsplatser och som förmodligen kommer att vara de viktigaste skyddsrummen vid eventuell höjd beredskap och ytterst krig, är det fastighetsägaren som har det praktiska och ekonomiska ansvaret.

Skyddsrum är en grundläggande del av Sveriges beredskap för krig. De betydande problemen som inom det nuvarande systemet hotar beredskapen och säkerheten för civilbefolkningen.

Fastighetsägare har en nyckelroll i skyddet av civilbefolkningen genom att tillhandahålla samhällsviktiga byggnader och skyddsrum. Genom ett utvecklat samarbete mellan kommuner, berörda myndigheter och fastighetsägare kan fastighetsbranschens förmåga att bidra vid höjd beredskap och krig stärkas. För att förbättra skyddet för civilbefolkningen krävs ett helhetsgrepp och en ny nationell strategi.

Upprustning

Merparten av Sveriges skyddsrum är mer än 50 år gamla och behovet av underhåll och förbättringar förväntas bli större med tiden. Förutom ett ökat behov av underhåll behöver skyddsrummen förbättras med ny utrustning. Ersättning för underhållsåtgärder och förbättringar är nödvändigt och det är inte tillräckligt att staten finansierar byten av enstaka filter.

Det begränsade statliga ansvaret riskerar att göra skyddsrummen obrukbara i en situation där befolkningen behöver dem som mest. En statligt finansierad modernisering och upprustning av normalskyddsrummen som är äldre än 50 år behövs. För att säkerställa modernisering och funktionalitet behöver en nationell plan tas fram i dialog med fastighetsägare, kommuner och berörda myndigheter.

Finansiering

Engångsersättningen som gavs vid nybyggnation av skyddsrum riktades till byggherren och täcker inte

dagens kostnader för underhåll och förbättringar. Den ersättning som fastighetsägare med skyddsrum har rätt till för kostnad för underhållsåtgärder och förbättringar gäller endast vissa utpekade åtgärder och kräver särskilda ansökningar. Ersättningsmodellen tar inte hänsyn till att behovet av underhåll blir större med tiden.

Fastighetsägare kan inte förväntas bära tillkommande kostnader som de tidigare varken ersatts för eller kunnat planera för. Det innebär att många fastighetsägare inte har förutsättningar att leva upp till kraven utifrån det försämrade säkerhetsläget och framtidens behov. Staten behöver ta ett större ekonomiskt ansvar. En ny finansieringsmodell behövs som säkerställer en ändamålsenlig ansvarsfördelning och ökad effektivitet i arbetet med underhåll, kontroll och åtgärder.

Kunskapssatsning

Kunskapen om vem som gör vad vid ett beslut om höjd beredskap och när skyddsrummen ska iordningsställas är otillräcklig och riskerar få allvarliga konsekvenser vid ett krig. En långsiktig kunskapsuppbyggnad behövs med utbildningsinsatser som riktas till fastighetsägare, hyresgäster och allmänheten om när och hur skyddsrum iordningsställs och används. Informationsmaterial och digitala lösningar som visuellt och pedagogiskt förklarar rutiner ansvar behövs.

Fastighetsägarna är branschorganisationen som arbetar för en väl fungerande fastighetsmarknad. Våra 15 000 medlemmar äger och hyr ut bostäder och lokaler över hela landet. Vi representerar såväl de största börsnoterade fastighetsbolagen, kommunägda bostadsbolag som privata fastighetsföretag och bostadsrättsföreningar.